Niet-rechthebbende partner

Deze tekst gaat in op de vraag hoe de norm moet worden vastgesteld als er sprake is van een niet-rechthebbende partner (artikel 24 Pw). Om de juiste norm vast te stellen moeten drie stappen worden doorlopen. Uitleg over deze stappen vindt u hier.

◎ Eén partner niet-rechthebbend

Heeft één van de partners geen recht op bijstand? Dan volg je deze stappen:

1. Je stelt vast welke norm moet worden toegepast, de kostendelersnorm of de norm echtpaar met een niet-rechthebbende partner.
2. Vervolgens moet de norm worden berekend.
3. Tot slot beoordeel je of er inkomsten gekort moeten worden.

Pw art. 19a - kostendelende medebewoner
Pw art. 22a- kostendelersnorm
Pw art. 24 - niet-rechthebbende partner
Pw art. 32 - lid 4: verrekening inkomsten bij gescheiden, maar niet duurzaam gescheiden leven

◎ Stap 1: Vaststellen welke norm van toepassing is

Artikel 24 Pw ziet toe op de situatie dat er sprake is van een echtpaar waarvan één van beide partners geen recht heeft op algemene bijstand. Dit geldt ook voor gehuwden waarvan één partner onder de 27 jaar is en studeert en daardoor niet rechthebbend is. Gehuwden vormen samen één subject van bijstand. Dit principe prevaleert boven de uitzondering van studenten en geldt ook als sprake is van gehuwden met een studerende partner en kostendelende medebewoners. Dit wordt in de wet verduidelijkt doordat de partner van 21 jaar of ouder altijd meetelt voor de hoogte van de bijstand van gehuwden, ook als de partner studeert.
Een dergelijke norm voor gehuwden met een niet-rechthebbende partner is nodig om te voorkomen dat er indirect bijstand wordt verleend aan iemand die op grond van de Participatiewet daar geen recht op heeft. Maar wanneer wordt nu artikel 22a Pw en wanneer artikel 24 Pw toegepast als er sprake is van een niet-rechthebbende partner?

1. Heeft het echtpaar kostendelende medebewoners?
   Nee: toepassing artikel 24 Pw. Ga naar Stap 2: Vaststelling norm
   Ja: ga naar vraag 2. ↓
2. Is de rechthebbende partner 21 jaar of ouder?
   Nee: toepassing artikel 24 Pw onder b, omdat de kostendelersnorm niet

van toepassing is op een belanghebbende jonger dan 21 jaar.
Ja: toepassing artikel 22a Pw, omdat er kostendelende medebewoners zijn. Daarbij telt de niet-rechthebbende partner van 21 jaar en ouder mee voor de kostendelersnorm (in factor A in artikel 22a, eerste lid).

Wanneer is hier sprake van? Er zijn talloze situaties denkbaar, bijvoorbeeld een niet-rechthebbende partner omdat deze partner:

- studeert en onder de 27 jaar is;
- niet met een Nederlander gelijk wordt gesteld;
- tijdelijk is gedetineerd;
- langer dan de toegestane duur buiten Nederland verblijft;
- onbetaald verlof geniet;
- die de verplichtingen op grond van de Participatiewet niet wil nakomen en jonger is dan 27 jaar.

Let in die gevallen wel op dat de middelen van de niet-rechthebbende partner wel van invloed zijn op het recht op bijstand.

◎ Stap 2: Vaststelling norm

Vaststelling norm

Wat betekent dit nu voor de norm van de rechthebbende partner zonder kostendelende medebewoners? De partner die wél recht heeft krijgt altijd een norm van 50% van de gehuwdennorm die voor hem zou gelden als zijn partner wel rechthebbend zou zijn. Voor het vaststellen van de gehuwdennorm wordt ervan uitgegaan dat beide partners dezelfde leeftijd hebben.
Indien er wel kostendelende medebewoners zijn en de rechthebbende partner is 21 jaar of ouder dan wordt de norm via artikel 22a Pw berekend.

Individualiseren

Bij toepassing van artikel 24 Pw moet altijd goed gekeken worden naar de individuele situatie. Indien nodig heeft het college op basis van artikel 18, eerste lid, van de Pw de mogelijkheid om in individuele gevallen de algemene bijstand af te stemmen op de omstandigheden, mogelijkheden en middelen van de belanghebbende (ECLI:NL:CRVB:2000:ZB8840).
Als artikel 24 Pw niet wordt toegepast, omdat de rechthebbende kostendelers heeft, dan kan ook worden afgestemd op grond van artikel 18 lid 1 Pw en gemeentelijk beleid. Bepaal eerst het aantal kostendelers en de norm die daarbij hoort (artikel 22a Pw). Breng eventuele meerinkomsten van de niet-rechthebbende partner die hoger zijn dan de norm van een alleenstaande in mindering op de kostendelersnorm (artikel 32 lid 4 Pw). Stem vervolgens af zoals je ook zou doen als artikel 24 Pw van toepassing was geweest.

Detentie

Is één partner tijdelijk gedetineerd en dreigt de andere partner door deze norm ernstig in de schulden te raken, bijvoorbeeld omdat de huur niet meer op te brengen is van de 50% van de toepasselijke gehuwdennorm, dan bestaat de mogelijkheid om goed gemotiveerd en onderbouwd van de norm af te wijken. Dit moet uiteraard wel een uitzondering zijn.

Waar kijk je naar bij individualiseren?

Het kan wel voorkomen dat mensen geheel buiten hun schuld om door tijdelijke omstandigheden in grote problemen komen. Voor het individualiseren moeten alle omstandigheden van het geval worden meegenomen, zoals: Wat is de oorzaak? Welke kosten hebben ze? Binnen welke termijn kan het uitgavenpatroon in overeenstemming worden gebracht met de inkomsten?
Naast deze mogelijkheid om te individualiseren bestaat ook de mogelijkheid om bijzondere bijstand te verstrekken. Het moet dan wel gaan om specifieke, noodzakelijke kosten die voortvloeien uit bijzondere omstandigheden (artikel 35 Pw). Let in dat geval wel goed op voorliggende voorzieningen, zoals Huurtoeslag.

In ECLI:NL:CRVB:2017:879 oordeelde de voorzieningenrechter van de Centrale Raad dat het college had moeten onderzoeken of nadere afstemming, met toepassing van artikel 18, eerste lid, van de Pw dan wel via verlening van bijzondere bijstand, nodig was om te komen tot een toereikend gezinsinkomen. Het betrof een gezin met een niet-rechthebbende partner en twee minderjarige kinderen, waarbij er 50% van de gehuwdennorm was toegekend.

In een soortgelijke situatie oordeelde de Centrale Raad dat afstemming op grond van artikel 18 Pw niet aan de orde was, omdat de betrokkene niet met controleerbare gegevens aannemelijk heeft gemaakt dat een onhoudbare financiële situatie is ontstaan of dreigt te ontstaan ECLI:NL:CRVB:2017:3891.

Maak gebruik van de handige Infokaart Bijstand bij inkomenstekort.

◎ Stap 3: Beoordeel of er inkomsten gekort moeten worden

Moeten er inkomsten gekort worden?

1. Stel de norm vast van de rechthebbende partner.
2. Tel daar het inkomen van de niet-rechthebbende partner bij op.
3. Trek daar de norm van af die ze ontvangen zouden hebben als ze wel beiden recht gehad zouden hebben.
4. Het meerdere kort je op de uitkering van de rechthebbende partner. Zie ook Inkomsten voor een niet in de uitkering betrokken persoon.

Berekening bij echtpaar met kostendelende medebewoners en een niet-rechthebbende partner met inkomsten

1. Stel de kostendelersnorm vast van de rechthebbende partner.
   De niet-rechthebbende partner kan wel een kostendelende medebewoner zijn!
2. Stel de kostendelersnorm vast van de niet-rechthebbende partner alsof hij recht op bijstand heeft.
3. Stel de inkomsten (inclusief vakantietoeslag) vast van de rechthebbende partner en van de niet-rechthebbende partner. Het gaat hier om de netto inkomsten.
4. Tel alle inkomsten bij elkaar op. Kostendelersnorm rechthebbende partner + eventuele inkomsten rechthebbende partner + netto inkomsten niet-rechthebbende partner.
5. Verreken de inkomsten.
   Als nu alle inkomsten samen boven de totaalsom van de kostendelersnorm voor beide partners (kostendelersnorm rechthebbende partner plus kostendelersnorm niet-rechthebbende partner) uitkomen, verreken je het meerdere met de kostendelersnorm van de rechthebbende partner. Alle inkomsten samen (inclusief uitkering) mogen nooit méér bedragen dan de totaalsom van de kostendelersnorm voor beide partners. Zo voorkom je dat het gezamenlijk inkomen hoger is dan de norm die van toepassing zou zijn als beide partners rechthebbend zouden zijn.

Partner met studiefinanciering

Een partner met studiefinanciering (WSF) heeft geen recht op bijstand als hij jonger is dan 27 jaar. De Wet studiefinanciering 2000 (WSF) is dan namelijk een passende en toereikende voorliggende voorziening. Dit geldt ook voor een (rentedragende) lening op grond van de WSF. Het feit dat door deze lening een studieschuld wordt opgebouwd, doet niets af aan het feit dat het een passende voorliggende voorziening is. Een partner met WSF van 27 jaar of ouder heeft recht op bijstand en is dus een rechthebbende partner.

Partner niet met een Nederlander gelijkgesteld

In feite doe je bij een illegaal verblijvende partner hetzelfde als bij een legaal verblijvende niet-rechthebbende partner. Je verrekent de inkomsten van de niet-rechthebbende partner (wit of zwart), voor zover die inkomsten samen met de kostendelersnorm en eventuele inkomsten van de rechthebbende partner boven de gehuwdennorm respectievelijk de totaalsom van de kostendelersnorm voor beide partners uitkomen.

Duurzaam gescheiden levend of niet duurzaam gescheiden levend

Hierbij is van belang om te bekijken of de partners echt duurzaam gescheiden leven. Is er sprake van gescheiden leven, maar niet duurzaam? Dan stel je de norm voor de niet-rechthebbende partner vast alsof hij recht op bijstand heeft. De inkomsten die boven de norm van de niet-rechthebbende partner uitkomen, verreken je met de norm van de rechthebbende partner. Is er wel sprake van duurzaam gescheiden leven? Dan tellen de inkomsten van de partner niet mee.

Partner in detentie

Er is geen recht op bijstand als iemand rechtens zijn vrijheid is ontnomen. Eventuele inkomsten van de partner in detentie worden gekort op de uitkering voor zover zij, samen met de uitkering en inkomsten van de rechthebbende partner, boven de gehuwdennorm uitkomen. Gedetineerden kunnen inkomsten ontvangen uit werk in de gevangenis. Het gaat hier wel om kleine bedragen. Er is in deze situatie geen recht op de verhoging van het kindgebonden budget voor alleenstaande ouders. De gedetineerde partner wordt als toeslagpartner gezien.

Kinderen

Het hebben van minderjarige kinderen heeft geen invloed op de norm van de rechthebbende partner. Omdat sprake is van gehuwden, zal er geen recht zijn op de verhoging van het kindgebonden budget voor alleenstaande ouders. Een niet-rechthebbende partner wordt gezien als een toeslagpartner voor de Belastingdienst.

Inlichtingenplicht en niet-rechthebbende partner

Inkomsten van de niet-rechthebbende partner kort je op de uitkering van de rechthebbende partner, voor zover ze samen met de uitkering en eventuele inkomsten van de rechthebbende, boven de gehuwdennorm respectievelijk de totaalsom van de kostendelersnorm voor beide partners uitkomen. Werkt de partner (wit of zwart) en geeft de rechthebbende partner deze inkomsten niet, niet volledig of niet op tijd door? Dan vorder je de te veel ontvangen bijstand terug van de rechthebbende partner en krijgen beide partners een boete opgelegd wegens schending van de inlichtingenplicht.

Pw art. 13 - uitsluitingsgrond voor jongeren tot 27 jaar - studeren
Pw art. 18 - individualiseren
Pw art. 19a - kostendelende medebewoner
Pw art. 22a- kostendelersnorm
Pw art. 24 - niet-rechthebbende partner
Pw art. 32 - lid 4: verrekening inkomsten bij gescheiden, maar niet duurzaam gescheiden leven
Pw art. 35 - bijzondere bijstand

◎ De woonlandfactor

Als bijstand wordt verstrekt aan een echtpaar waarvan één partner in het buitenland woont, en zij tijdelijk gescheiden leven kan het inkomen van de niet-rechthebbende echtgenoot slechts in beschouwing worden genomen voor zover deze de kosten van de door hem zelfstandig gevoerde huishouding te boven gaat (artikel 32 Participatiewet). Dit gaat dan om de norm alleenstaande. Op deze norm kunt u wel de woonlandfactor toepassen, als dat in het gemeentelijk beleid geregeld is. De woonlandfactor is een percentage dat het kostenniveau van een bepaald land ten opzichte van het kostenniveau in Nederland aangeeft. Jaarlijks wordt bezien of bijstelling van de woonlandfactoren nodig is.

De gemeente kan wel kiezen voor aansluiting bij de woonlandfactoren, om de zelfstandige bestaanskosten van de niet-rechthebbende echtgenoot in het buitenland te bepalen, en dit vastleggen als beleidsregel. Het kostenniveau voor de niet-rechthebbende partner in het buitenland is dan de woonlandfactor voor dat land, maal de hoogte van de bijstandsnorm in Nederland. Zie voor achtergrondinformatie de Memorie van Toelichting van de Wet woonlandbeginsel in de sociale zekerheid (Tweede Kamer, vergaderjaar 2010-2011, 32 878, nr. 3). Bijstellingen van de woonlandfactoren worden gepubliceerd als wijzigingen van de regeling Beslagvrije voet. De laatste wijziging van de regeling vind je hier.

⇄ Is er sprake van een niet-rechthebbende partner bij een huwelijk naar Islamitisch recht?

Vraag

Betrokkene heeft bijstand gekregen op basis van artikel 24 Participatiewet, vanwege een niet rechthebbende partner. Zij is in 2012 met haar partner gehuwd in Zuid-Afrika naar Islamitisch recht. In Nederland wordt dit huwelijk niet erkend omdat zij volgens Nederlands recht nog gehuwd is met haar vorige partner. De echtscheiding is pas in 2014 ingeschreven. De huidige partner/echtgenoot woonde niet bij betrokkene in, maar verbleef in een AZC. Hij heeft zich in juni op het adres van betrokkene laten inschrijven en heeft op 12 juni 2017 met terugwerkende kracht een geldende verblijfsvergunning (regulier voor bepaalde tijd) gekregen met terugwerkende kracht vanaf 12 februari 2016.

Is artikel 24 Participatiewet nu terecht toegepast? Is er eigenlijk wel sprake van een niet -rechthebbende partner? Meneer woonde niet samen met betrokkene en het huwelijk wordt niet erkend. Wat is de invloed van het verlenen van de verblijfsvergunning met terugwerkende kracht? Wordt hij hierdoor wel rechthebbende partner?

Antwoord

Voor de vraag of sprake is van een niet-rechthebbende partner is wel van belang of het huwelijk op enig moment is erkend als een in Nederland geldend huwelijk. Als dat zo is, dan is in principe vanaf dat moment sprake van een niet-rechthebbende partner omdat de partner hier niet rechtmatig verblijft. Het feit dat ze niet in een huis verblijven maakt dat niet anders. Artikel 24 geldt immers ook voor de situatie dat de partner in detentie of in het buitenland verblijft. Er is geen sprake van duurzaam gescheiden leven omdat het wel de bedoeling van betrokkenen is om samen te gaan wonen. Tot het moment dat het huwelijk is erkend, heeft betrokkene naar mijn mening recht op een uitkering naar de alleenstaandennorm.

Of de verblijfsvergunning met terugwerkende kracht maakt dat geen sprake meer is van een niet-rechthebbende partner is niet zonder meer te beantwoorden. Dit betekent namelijk niet dat de partner over de voorgaande periode recht heeft op bijstand. Dat hangt immers af van de vraag hoe de partner in die periode in zijn levensonderhoud heeft voorzien. Hij heeft in het AZC verbleven en daar waarschijnlijk in zijn levensonderhoud kunnen voorzien. Tenzij hij aantoonbare schulden heeft gemaakt, heeft hij geen recht op bijstand over de voorgaande periode. Dat betekent dat dan nog steeds sprake is van een niet-rechthebbende partner. Daarbij wil ik wel opmerken dat in het geval mevrouw in de financiële problemen komt door de toepassing van de 50% norm, je deze norm eventueel kunt verhogen met toepassing van artikel 18, eerste lid Participatiewet.

⇄ Wanneer is een vreemdeling een niet-rechthebbende partner?

Vraag

Een mevrouw uit mijn caseload is pasgeleden getrouwd en haar man is ingeschreven op het adres. Mevrouw woont daar al jaren met haar moeder en ontvangt een uitkering naar de norm alleenstaande met 2 kostendelers. Meneer heeft code 21 Vw artikel 8 onder a, verblijfsvergunning regulier bepaalde tijd, arbeid vrij. Zij kwamen samen een bijstandsuitkering aanvragen. Daarom heb ik met de IND gebeld en er is gebleken dat hij geen beroep mag doen op sociale voorzieningen mits hij zijn verblijf wil behouden. Wat is nu de juiste norm? Gehuwdennorm met niet-rechthebbende partner artikel 24 Participatiewet incl. 3 kostendelers (klant, partner en moeder) of incl. 2 kostendelers?

Antwoord

In dit geval is telefonisch overleg met de IND onvoldoende om te concluderen dat meneer niet-rechthebbend is. Dat wordt hij pas - wanneer en als - de IND zijn verblijfsrecht intrekt. De IND kan dat pas onderzoeken wanneer daadwerkelijk een beroep op bijstand wordt gedaan en een melding IND door de gemeente. Dit is een individuele toets van de IND met een belangenafweging. Als zij niet langer bijstandsafhankelijk zijn (bijvoorbeeld doordat 1 van beiden gaat werken) ten tijde van het onderzoek door de IND, dan wordt het onderzoek gesloten zonder gevolgen voor het verblijfsrecht of andere gevolgen.

Het punt is namelijk dat ze getrouwd zijn. Mevrouw is geen 'zelfstandig subject' voor bijstand meer. Een verblijfsvergunning op grond van artikel 8a Vw2000 levert gelijkstelling met een Nederlander op (artikel 11, 2e lid Pw). Ze kunnen dus niet afzien van een gezamenlijke aanvraag, óók niet wanneer een beroep op bijstand kan betekenen dat meneer zijn verblijfsrecht verliest. Zie bijvoorbeeld deze uitspraak: ECLI:NL:CRVB:2021:1383.

Pas als de IND het verblijfrecht heeft ingetrokken, komt de vraag over de toepasselijke norm aan de orde. Daarop is het antwoord dat artikel 22a Pw en 24 Pw niet tegelijktijdig kunnen worden toegepast. Als je het stappenplan volgt dat hier staat: Eén partner niet-rechthebbend kom je uit op artikel 22a Pw (3 kostendelers).

⇄ Rekenvoorbeeld met een niet rechthebbende partner

Rekenvoorbeeld (naar situatie op 1-7-2020)

Man van 29 jaar is getrouwd met vrouw van 20 jaar. Vrouw studeert hbo en woont (tijdelijk) bij haar ouders in plaats van bij haar echtgenoot vanwege die studie. Meneer vraagt bijstand aan. Zijn vrouw is niet rechthebbende partner (artikel 32 Pw lid 4). Haar netto inkomen per maand is op grond van artikel 33 Pw lid 2 € 897,56.

De norm wordt als volgt berekend:

1. Hier is sprake van een gezin waarvan een van de gehuwden geen recht heeft. Mevrouw is op grond van artikel 13 Pw lid 2 c niet-rechthebbende.
2. Dat betekent dat op grond van artikel 24 Pw de norm voor meneer gelijk is aan 50% van de echtparennorm die zou gelden als hij gehuwd zou zijn met iemand van zijn leeftijd: Concreet is dat 50 % van gehuwdennorm van beiden 29 jaar is 50% van € 1.512,90, afgerond € 756,45
3. Vervolgens berekent u de inkomsten die gekort moeten worden op de bijstand op grond van artikel 32, lid 3 Pw en 33 lid 2 Pw.
    1. De inkomsten uit studiefinanciering zijn volgens 33 lid 2 Pw forfaitair gesteld op het bedrag norm levensonderhoud artikel 3:18 WSF is (uitwonend hbo) € 897,56.
    2. Dat bedrag salderen we met de € 756,45. Opgeteld € 1.654,01
    3. De relevante gehuwdennorm is de norm genoemd in artikel 32 lid 3: dit is de norm als bedoeld in artikel 20 lid 1 sub c van € 1.017,89
    4. Het verschil tussen € 1.654,01 en € 1.017,89 is € 636,12
4. Dit verschil wordt gekort op de norm van de man, dus € 756,45- € 636,12= € 120,33.

De uitkering is zo laag, omdat de vrouw jonger is dan 21 jaar en haar ouders nog onderhoudsplichtig zijn.

Wordt zij 21 jaar dan wordt in stap 3.3 de € 1.654,01 afgezet tegen norm gehuwden beiden 21 plus (is € 1.512,90). Het verschil is dan nog een overschrijding van € 141,11 zodat hij dan gaat krijgen: € 756,45 minus € 141,11 is € 615,34 en dat is een stijging met € 495,01. De stijging laat zich verklaren door de hogere norm die voor hen geldt als ze 21 jaar zou zijn.

📌 Geldt onderzoeksplicht gemeente ook bij nieuwe aanvraag van inwoner met niet-rechthebbende partner?

De Centrale Raad oordeelde op 17 december 2019 dat de gemeente die een uitkering verlaagt omdat de bijstandsgerechtigde een niet-rechthebbende partner heeft zelf moet onderzoeken of er aanleiding is om de hoogte van de bijstandsuitkering aan te passen aan de situatie van de betrokkene. Geldt dat ook als de betrokkene zelf een nieuwe aanvraag indient?

Wat speelt er?

Betrokkene ontving naast een WAO uitkering met toeslag aanvullend bijstand naar de norm voor een alleenstaande. De gemeente trekt in het besluit 7 april 2019 de bijstand vanaf 1 april 2019 in, omdat betrokkene een niet-rechthebbende echtgenote heeft en dat zij niet duurzaam gescheiden van elkaar leven. Betrokkene heeft volgens de gemeente daarom alleen recht heeft op 50% van de gehuwdennorm op grond van artikel 24 Pw. De WAO-uitkering en TW-uitkering van betrokkene zijn hoger dan dat bedrag. Nadat het bezwaar ongegrond verklaard is, gaat betrokkene hiertegen niet in beroep.

Na een eerdere vergeefse aanvraag dient betrokkene op 5 november 2019 opnieuw een aanvraag voor aanvullende bijstand in. Op 12 december 2019 wijst de gemeente deze aanvraag ook af. De gemeente vindt dat er geen zeer bijzondere omstandigheden zijn waardoor de hoogte van de bijstand op grond van artikel 18, lid 1 Pw aangepast moet worden. In bezwaar en beroep blijft dit besluit in stand waarna betrokkene in hoger beroep gaat.

Wat vindt de Centrale Raad?

Het hoger beroep slaagt niet. Omdat betrokkene bijstand heeft aangevraagd met toepassing van afstemming naar een hoger bedrag dan de toepasselijke norm, heeft de gemeente in dit geval geen zelfstandige onderzoeksplicht. Het gaat immers om een aanvraag en geen ambtshalve omzetting. Dit wijkt af van de uitspraak van de Centrale Raad van 17 december 2019, ECLI:NL:CRVB:2019:4105. De stelplicht en bewijslast omtrent het bestaan van zeer bijzondere omstandigheden die tot afstemming nopen ligt in dit geval bij betrokkene. De Centrale Raad vindt dat betrokkene daar niet in is geslaagd.

Bespreking

Wie een echtgenoot heeft van wie men weliswaar gescheiden maar niet duurzaam gescheiden leeft, krijgt op grond van artikel 24 Pw te maken met een verlaging van de bijstandsnorm naar 50% van de gezinsnorm. De grens tussen wel of niet duurzaam gescheiden leven is niet haarscherp waardoor bijstandsgerechtigden nog wel eens voor een onaangename verrassing kunnen komen te staan. Zo ook de bijstandsgerechtigde in deze uitspraak waarvan de echtgenote als ongewenst verklaard vreemdeling in Benin verbleef. Omdat zijn

echtgenote al vanaf 2006 zich voor een lange periode niet in Nederland mocht vestigen, is het begrijpelijk dat betrokkene het gescheiden leven als duurzaam ervaarde. Partijen hadden blijkbaar wel de bedoeling om weer samen te gaan wonen zodra dat mogelijk is. Daarom is het gescheiden leven wel langdurig, maar dus niet duurzaam.

Op basis van de uitspraak van de Centrale Raad van 17 december 2019 werd aangenomen dat de gemeente in dit soort situaties zelf moet onderzoeken of er sprake is van bijzondere omstandigheden waardoor de uitkering op grond van artikel 18 Pw moet worden verhoogd. Dat is aldus de Centrale Raad echter niet het geval wanneer de betrokkene na het intrekkingsbesluit een nieuwe aanvraag indient en daarin verzoekt om de uitkering op grond van 18 Pw op een hoger bedrag vast te stellen. De Centrale Raad oordeelt dat in dat geval de juridische basisregel geldt dat de aanvrager voldoende feiten moet stellen en voldoende bewijs moet leveren om het rechtsgevolg te kunnen realiseren dat hij wenst te bereiken. In dit geval dus het bestaan van een zeer bijzondere situatie die noopt tot verhoging van de bijstand. Betrokkene had overigens ook bezwaar gemaakt tegen het oorspronkelijke besluit van de gemeente om de uitkering per 1 april 2019 in te trekken. Nadat het bezwaar ongegrond was verklaard had betrokkene daartegen geen beroep ingesteld. Was de Centrale Raad tot een ander oordeel gekomen als betrokkene dat wel had gedaan? De latere aanvragen kunnen niet los gezien worden van het eerdere besluit om de bijstandsuitkering in te trekken. Is er wat dat betreft een relevant verschil met een aanvraag waarbij de inwoner voor het eerst bijstand aanvraagt en de gemeente de situatie niet eerder heeft beoordeeld?

In de procedure had betrokkene wel een budgetplan opgesteld om aannemelijk te maken dat de bijstandsnorm op grond van artikel 24 Pw te laag is. De Centrale Raad vond de inhoud daarvan niet overtuigend. Met name het bedrag dat betrokkene aan zijn echtgenote bleef overmaken valt buiten het bereik waarvoor een bijstandsuitkering naar de norm van een alleenstaande bedoeld is. In beginsel staat een bijstandsuitkering ter vrije besteding van de betrokkene. Opvallend is dat de Centrale Raad ook een opmerking maakt over het bedrag van de kosten van een auto. Met de huidige benzineprijs lijkt een bedrag van € 220,- per maand niet extreem hoog terwijl ook iemand met een minimuminkomen over een auto zou moeten kunnen beschikken. Deze uitspraak oogt streng. In de brief van 28 november 2022 had minister Schouten aan de Tweede Kamer laten weten dat zij naar aanleiding ontwikkelingen in de rechtspraak juist overweegt om het voor gemeenten eenvoudiger te maken om de bijstandsnorm te verhogen in situaties dat de bijstandsgerechtigde een niet-rechthebbende partner heeft.

Ten slotte is opvallend dat de gemachtigde van betrokkene een beroep deed op informatie op de website van Stimulansz. Uit de uitspraak wordt niet duidelijk welke informatie het concreet betreft, maar vermoedelijk is deze bijdrage of anders deze. De Centrale Raad acht de informatie in overeenstemming met de uitspraak in deze zaak. De informatie van Stimulansz

via de helpdesk en de kennisbank is ook bedoeld om gemeenten te helpen de Participatiewet en andere wetten in het sociaal domein op een juiste wijze uit te voeren. Daarbinnen geven medewerkers van Stimulansz in blogs, artikelen en ook jurisprudentiebesprekingen hun visie op de ontwikkelingen in het vakgebied. ECLI:NL:CRVB:2023:197

Gecontroleerd door Stimulansz op 03 december 2024